

персоналу. Однак, необхідно мати на увазі, що гейміфікація не є універсальним рішенням проблеми мотивації персоналу в кризові періоди. Для досягнення максимального ефекту, необхідно враховувати особливості організації, її культуру та особливості персоналу. Отже, гейміфікація може бути ефективним підходом до мотивації персоналу в умовах кризи, проте її використання має бути обґрунтованим та адаптованим до конкретних умов організації та потреб персоналу.

1. Олійник Д. В., Артюхіна М. В. Гейміфікація – як новітній метод мотивації персоналу сучасної організації. *Актуальні питання сучасної науки та освіти*. 2018. С. 30–35.
2. Насирова С. В. Гейміфікація як ефективний інструмент мотивації персоналу сучасної організації. *Науковий огляд*. 2019. № 3(56). С. 1–12.
3. Кизименко К. Гейміфікація як сучасний інструмент розвитку бізнесу. *Сучасні підходи до управління підприємством: VIII Всеукраїнська наук.-практ. конф.* 2017. 20 с.
4. Steve Banker. Understanding The Real Power Of Gamification. Forbes. URL: <https://www.forbes.com/sites/stevebanker/2021/06/02/understanding-the-real-power-of-gamification/?sh=396ef1a14785> (дата звернення: 26.03.2023)
5. Ляшок Н. Ю., Ковальчук К. В., Ганцура А. В. Гейміфікація як сучасний та ефективний метод мотивації персоналу у XXI столітті. *Причорноморські економічні студії*. Вип. 28-1. 2018. С. 134–137.
6. Власенко О. С., Чарикова Ю. В. Мотивація персоналу в умовах кризи. *Економіка та управління підприємствами*. 2017. Вип. 17. С. 224-229.
7. Ковбас Г. І. Методика оцінки мотивації персоналу в умовах кризи. *Ефективна економіка*. 2019. №7. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.7.35>.
8. Polinkevych O., Kuzmak O. Gamification as a tool for quality management of business education in Ukraine. *National Interest*. 2023. Vol. 3 # 11. <http://sc01.tci-thaijo.org/index.php/NIT/article/view/240405/163898>.

Старосільська В. В., Васильєва А. С.

Науковий керівник: Ярова В. В., к.е.н., доцент
Державний біотехнологічний університет, м. Харків

ВПЛИВ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВІЙНИ

В умовах протистояння України з країною-агресором аграрні підприємства функціонують в ускладнених війною умовах. Задача їх, як і за мирних часів, була і залишається одна – гарантування продовольчої безпеки в країні і світі. В цей же час економічна безпека самих суб'єктів господарювання знаходиться під загрозою, потребує аналізу чинників, здійснення на них внутрішньогосподарського впливу та підтримки країн ЄС та інших міжнародних партнерів.

Питання економічної безпеки аграрних підприємств, залежності її від складного комплексу фінансово-економічних факторів досліджено у наукових працях Василішина С. І., Єфанова В. А., Ульяновка О. В., Утенкової К. О. та ін.

Проте, за сучасних нестійких процесів розвитку економіки спостерігається незвичайна ситуація із дебіторською заборгованістю. З одного боку, абсолютна її вартість і питома вага у структурі оборотних активів підприємства суттєво зростає, що могло б означати поліпшення показників ліквідності балансу. З іншого боку, за рік війни фінансовий стан господарств суттєво погіршився, що створює загрози економічній безпеці суб'єктів господарювання. Цими

положеннями зумовлений вибір напрямку представленого дослідження.

Низька фінансова забезпеченість аграріїв, складна весняна посівна 2023 року, функціонування на межі збитковості, окупація 27 % земель сільськогосподарського призначення України (це близько 8 млн га; величезні непрямі втрати (на кінець 2022 року сума збитків галузі сягнула більше 40 млрд \$); ускладнена логістика, яка спричинила розрив між світовими і внутрішніми цінами в Україні на зерно; неможливість сільськогосподарським товаровиробникам отримати належні фінансові результати. Аналітиками прогнозується зменшення валового збору зернових до 53,3 млн т, що на 50 % менше від довоєнного обсягу 2021 року [1].

На думку Утенкової К. О., економічна безпека аграрного сектора передбачає такий стан системи, який в умовах перманентного впливу факторів зовнішнього і внутрішнього середовища забезпечує стабільність функціонування і прогресивний розвиток аграрного сектора, що створює умови для збереження і подальшого відтворення ресурсного потенціалу, гарантує продовольчу безпеку, сприяє розвитку сільських територій [4].

Оборотні засоби є чинником забезпечення безперебійності виробничого та збутового процесів, тому їх структура, розміщення на різних стадіях кругообігу капіталу, джерела формування та рівень забезпеченості ними прямо впливають на ділову активність і фінансовий стан сільськогосподарських підприємств [3].

Василішин С. І. за допомогою статистичних і економетричних методів вивчає залежність рівня економічної безпеки аграрних підприємств від складного комплексу факторів. Вчений доводить причинно-наслідкові зв'язки між фінансово-економічною безпекою та показниками фінансової стійкості, ділової активності, платоспроможності та рентабельності [2].

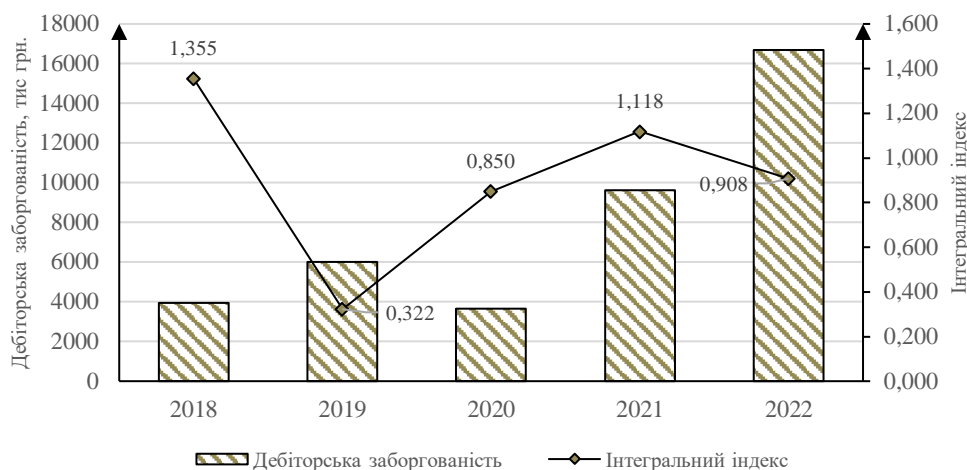
Для аналізу впливу фінансових чинників на економічну безпеку конкретного сільськогосподарського підприємства ми проаналізували динаміку дебіторської заборгованості, розрахували її частку у структурі оборотних активів, визначили коефіцієнти ліквідності балансу і показали результат комплексної оцінки фінансово-економічного стану за допомогою єдиного інтегрального показника фінансово-економічного стану (таблиця 1).

Таблиця 1. – Залежність рівня економічної безпеки підприємства від дебіторської заборгованості, 2018 – 2022 рр.

Показник	Рік					2022 р. до 2021 р.
	2018	2019	2020	2021	2022	
Дебіторська заборгованість, тис. грн.	3940	6001	3646	9628	16698	173,4
Частка в оборотних активах підприємства, %	34,9	84,5	71,1	91,7	82,8	-8,9
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,007	0,001	0,001	0,002	0,002	0,000
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,152	0,211	0,278	0,296	0,443	+0,147
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,060	0,180	0,200	0,275	0,375	+0,100
Єдиний інтегральний показник фінансово-економічного стану	1,355	0,322	0,850	1,118	0,908	-0,210

Колектив авторів на чолі з Ульяновенко О.В. зазначають, що зі збільшенням частки власних оборотних засобів у джерелах формування простежується тенденція до поліпшення фінансової стійкості підприємств [3]. Ми можемо це підтвердити власними розрахунками коефіцієнтів ліквідності балансу, по яких простежується протягом п'яти років чітка тенденція до зростання. Чому ж тоді зменшується ефективність діяльності підприємства в цілому особливо за останній 2021–2022 рр. (рисунок)?

Нами виявлено закономірність, за якої під час нестійких процесів розвитку економіки зі збільшенням вартості короткострокової дебіторської заборгованості стейкхолдерів та її частки у структурі оборотних активів фінансово-економічний стан підприємства погіршується. Маємо зменшення здатності підприємства перетворювати оборотні активи на платіжні засоби для забезпечення виконання поточних зобов'язань.

Рис. 1. Залежність фінансово-економічного стану підприємства від вартості короткострокової дебіторської заборгованості, 2018 – 2022 рр.

У процесі діяльності в умовах воєнного стану через нерівномірність кругообігу виробничих засобів, зумовлену сезонністю виробництва, порушенням платіжної дисципліни в плані погашення стейкхолдерами сум дебіторської заборгованості виникає нестача власних джерел оборотних коштів. Це змушує сільськогосподарські підприємства залучати ресурси у вигляді короткострокових банківських позик, кредиторської заборгованості для формування оборотних засобів. Господарство має кризовий фінансовий стан, що вимагає негайної зміни структури наявних джерел формування активів. Комплексна оцінка за допомогою єдиного інтегрального показника фінансово-економічного стану показала повну залежність господарства від залучених джерел (про це свідчать значення коефіцієнтів фінансової незалежності, фінансового ризику).

Таким чином, головна властивість оборотних активів – ліквідність, обсяг і структура. Кожна з цих характеристик вимагає особливої уваги й робить управління оборотними активами в цілому (у тому числі дебіторською заборгованістю) важливим елементом у системі управління бізнесом. Суттєвим чинником механізму забезпечення економічної безпеки є наявність необхідних фінансових ресурсів.

Порушення платіжної дисципліни, прострочення платежів по дебіторській заборгованості становить внутрішню загрозу для фінансової складової економічної безпеки аграрного сектора в цілому і окремого підприємства зокрема. Оцінка впливу дебіторської заборгованості на економічну безпеку аграрних підприємств дає підстави констатувати небажані процеси у їх виробничій діяльності, які пов'язані із фактичним погіршенням ліквідності суб'єктів господарювання, порушенням фінансової дисципліни, а саме: відсутність можливості закупити необхідні засоби виробництва для здійснення посівної кампанії; недовнесення мінеральних добрив; скорочення посівних площ та зміна її структури (переорієнтація із озимої пшениці на сою, соняшник). Лише за умови отримання прибутку від діяльності його можна буде розподіляти на подальше фінансування заходів зі зміцнення системи економічної безпеки підприємства. Тому подальшого удосконалення потребує політика управління оборотними активами аграрних підприємств в частині дебіторської заборгованості як високоліквідного платіжного засобу.

1. Аграрна громадськість України презентувала Європарламенту ключові проблеми галузі в умовах війни. URL: [Agravery.com](https://agravery.com) <https://agravery.com/uk/posts/show/agrarna-gromadskist-ukraini-prezentovala-evroparlamentu-klyucovi-problemi-galuzi-v-umovah-vijni>.

2. Васишин С. І. Обліково-аналітичне забезпечення управління аграрними підприємствами в системі ризиків та загроз економічної безпеки: монографія. Харків:

Друкарня Мадрид, 2020. 419 с.

3. Ульяновченко О. В., Василюшин С. І., Єфанов В. А., Сколотій І. В. Удосконалення політики формування та ефективного використання оборотних активів аграрних підприємств. *Financial and credit activity problems of theory and practice*. 2018. № 4.27. С. 259–267.

4. Утенкова К. О. Механізм економічної безпеки аграрного сектор. Нарощування фінансово-економічного потенціалу суб'єктів економічних відносин як основа поступального розвитку територіально-господарських систем: монографія. ФОП Паляниця В. С. 2021. С. 104–114. https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/35255/2/NFEPSEV_2021_Utenkova_K-Economic_security_mechanism_104-114.pdf.

5. Vasylyshyn S., Yarova V. Analytical Provision Of Socio-Economic Security Management At Macro And Microlevels. *Studies of Applied Economics*. 2020. Vol. 38 (4). <https://doi.org/10.25115/eea.v38i4.3965>.

Ткачук С. Р.©

Науковий керівник: Сонюк О. В., к.ю.н., доцент
Державний торговельно-економічний університет

НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ

Готельний бізнес є одним з найважливіших секторів господарства в багатьох країнах світу. Проте з огляду на природу цього бізнесу, забезпечення безпеки є однією з ключових проблем, з якими зустрічаються готелі та курортні заклади. Сьогодні, з розвитком новітніх технологій, є багато способів, які допомагають готелям забезпечувати безпеку своїх гостей та працівників.

Рис.1. Технології безпеки готельного бізнесу

Відеоспостереження та відеоаналітика – це одні з найбільш ефективних технологій для забезпечення безпеки готелів та курортних закладів. Сучасні системи відеоспостереження можуть не тільки записувати події, але й аналізувати їх, виявляючи підозрілу активність, наприклад, випадки насильства або крадіжки. Одним з головних переваг відеоспостереження